

Ales a la Cultura 2019

Olot Cultura

Aquesta publicació recull els discursos
pronunciats durant l'acte de lliurament del premi
Ales a la Cultura 2019, atorgat a Carme Simon
el dia 4 de maig de 2019 a la Biblioteca Marià
Vayedà.

Edita:

 Ajuntament d'Olot
Institut de Cultura

© dels textos: els
autors respectius
© de l'edició: IMCO

Fotografies interior: Martí Albesa
Fotografia guardó: Roger Ortiga

Preàmbul

Tots els ciutadans i ciutadanes som agents culturals actius. Tots nosaltres, amb les nostres aportacions diverses, individuals o col·lectives, contribuïm a l'enriquiment del patrimoni cultural comú i fem indissociable la relació entre ciutat i cultura.

Des de la certesa de la responsabilitat compartida per tots i totes en el creixement de la nostra cultura ciutadana, ens cal el reconeixement a aquelles persones o entitats que s'hagin distingit especialment per la seva trajectòria, les seves actituds, els seus actes o altres mèrits en favor de la cultura local, amb el convenciment que ens calen referents i models en els quals emmirallar-nos, i als qui hem de retre un homenatge de gratitud.

Disposició

Per això, l'Ajuntament d'Olot, a través del seu Institut de Cultura, institueix els premis honorífics Ales a la Cultura.

Justificació

El nom del guardó Ales a la Cultura fa referència a l'ala que llueixen la bandera, l'escut de la ciutat i l'anagrama de l'Institut de Cultura, però donar ales a la cultura també simbolitza l'impuls que han aportat a la cultura de la ciutat aquelles persones que la reben. Així mateix, les ales han estat sempre una expressió de la llibertat, de l'audàcia, de l'obertura, de l'espiritualitat, de la creativitat i de molts altres valors inherents al fet cultural.

Olot, febrer de 2003

L'alcalde d'Olot, Josep Maria Corominas, lliurant la joia que simbolitza el premi de les Ales a la Cultura a Carme Simon.

DISCURS DE PEP BERGA, REGIDOR DE CULTURA

Benvinguts a la Biblioteca Marià Vayreda. Ens disposem, un any més, a lliurar les Ales a la Cultura, un guardó que ens il·lusiona. Som aquí perquè sabem que per fer el lliurament de les Ales a la Carme no podíem anar a cap altre lloc que no fos aquest. M'agradaria remarcar que l'Ajuntament no dona les Ales a la Carme com a directora de la biblioteca, sinó per altres motius. Les Ales a la Cultura es lliuren a aquelles persones que han fet una aportació important a la ciutat, una aportació sense la qual Olot seria molt diferent de com és ara. I ja fa una bona colla de mesos que vam decidir que la Carme n'era mereixedora.

La Carme ara està a punt de jubilar-se i de deixar aquesta biblioteca on ha treballat durant 36 anys. Ella va començar a la biblioteca anterior, situada a prop de la plaça Estrella. Va ser qui va liderar el projecte de trasllat de la biblioteca antiga cap a aquest edifici que

tan bon servei ha donat a la ciutat. El 2018, 120.000 persones van passar cada dia per aquesta biblioteca. Com diu ella, això és el CAP de la Cultura, el Centre d'Atenció Primària de la Cultura a la ciutat. La Carme va liderar el projecte de venir cap a aquest edifici l'any 1997 i se'n va havent liderat el trasllat d'aquesta biblioteca cap a una que somiem molts de nosaltres a Can Sacrest. La nova haurà de ser una biblioteca molt més gran, amb molts més serveis. A més, Carme, també has decidit traslladar-te a una nova casa al costat d'on haurà d'anar la nova biblioteca...

A la Carme li escau allò que va dir Timothy Healy, un bibliotecari conegut de Nova York: "L'actiu més important d'una biblioteca se'n va a casa cada nit". Healy es referia al personal que hi treballa, que és l'actiu més important d'aquests equipaments. Com he dit, però, no li donem les Ales només per haver estat una excel·lent bibliotecària. També ha

estat editora de Llibres de Batet, que va ser una alenada d'aire fresc als anys 80. Una colla de persones d'Olot van protagonitzar aquesta contracultura. Puc dir "contracultura" perquè trencàveu amb la poca tradició cultural que hi havia hagut fins aquell moment a la ciutat. De cop, van aparèixer ells amb les monografies dedicades a Ramon Amadeu, Miquel Blay, Josep Berga i Boix,... També recordo aquelles guies de muntanya: en van arribar a editar 13 i van servir per fer una descoberta de la comarca i de tots els municipis. Van publicar el llibre de fotografies de Comalat i de Joan Oller sobre Olot, que encara és el llibre que regalem a la gent de fora que ens visita. Realment, de Llibres de Batet en van sortir unes edicions magnífiques! No m'oblido tampoc del llibre CD de cançons d'Olot *A les set pels que tinguin set*. La feina que va fer Llibres de Batet va ser extraordinària per a aquesta ciutat.

Un altre aspecte afegit a la feina de bibliotecària de la Carme és el MOT. Sis edicions d'un festival que en aquest moment s'ha situat com el primer o segon festival dedicat a la literatura del país, que atrau gent de tot arreu i amb un format que estan imitant altres llocs perquè realment ha estat una descoberta. Com sabeu, és un festival que fem conjuntament amb la ciutat de Girona.

Excel·lent bibliotecària, editora de Llibres de Batet, impulsora del MOT i una persona amb el compromís de contribuir a preservar el patrimoni arquitectònic de l'Alta Garrotxa i de la ciutat d'Olot. I moltíssimes més coses que segur que no sé i que em descobriren Domènec Moli i Carme Renedo, que són els qui et faran la glossa.

Finalment, no voldria acabar sense tenir un record per a la Teresona, que et va acompanyar en aquesta aventura dels Llibres de Batet, i que, malauradament, ens va deixar el 2005.

DISCURS DE DOMÈNEC MOLI

Bona nit. Ben trobats i benvinguts ara i aquí. Carme Simon, molt bona nit. El primer que vull fer és felicitar-te per ésser la protagonista d'aquest acte amb què la ciutat d'Olot et reconeix molt merescudament la implicació en el món de la cultura durant molts anys. Aquesta ala no et servirà per volar, però sí que et recordarà sempre el reconeixement d'aquesta ciutat per la teva implicació en el món cultural.

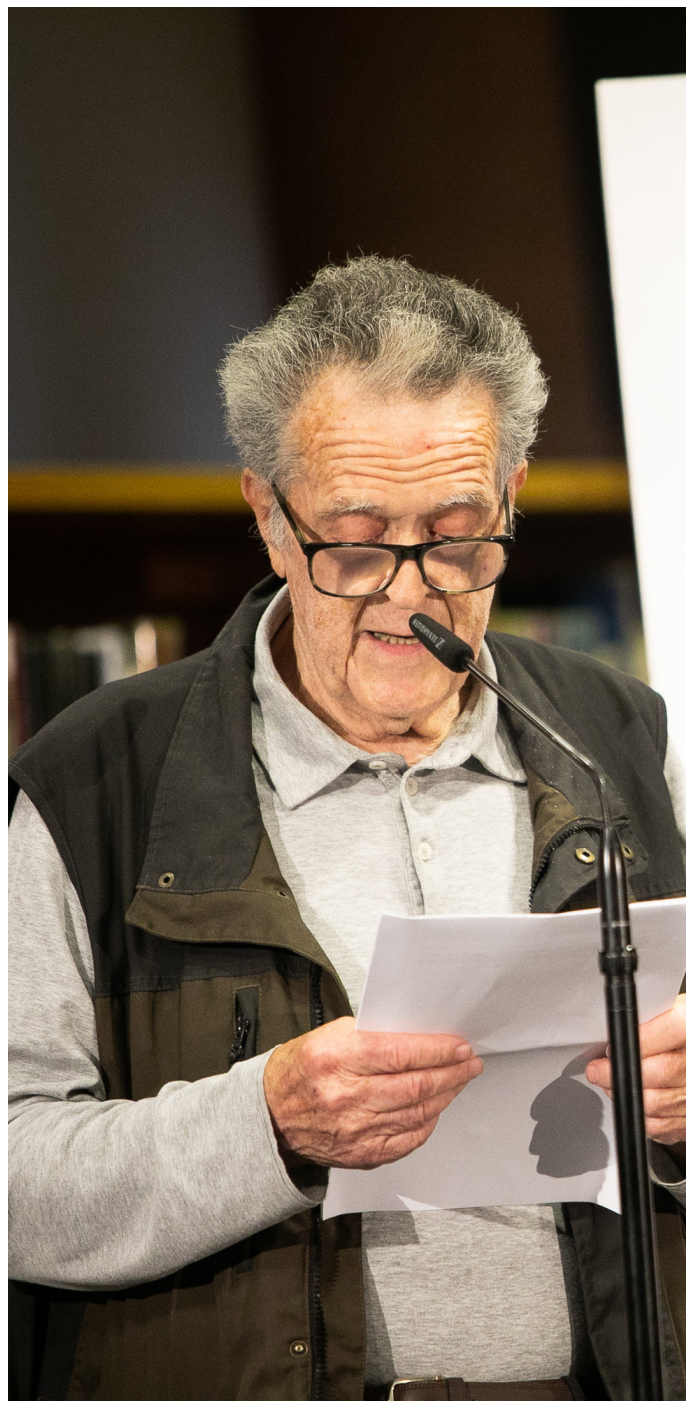
Perquè la cultura, Carme, a la meua manera de veure-ho, ho és tot. La manera com ens vestim i la manera com ens despulllem. Com mengem, bevem, caminem o ens asseiem. La cultura és el filat dins el qual passa la nostra vida. I dintre aquesta xarxa és ben clar que existeixen elements que ens fan la vida més amable i d'altres que ens la fan més difícil. I estem així des del principi del temps. Sé que les raons per les quals avui se't reconeix la teua actitud positiva en l'àmbit cultural són moltes i diverses, i d'algunes qui et parla no en té prou coneixement com per fer-ne un comentari. Vinc, específicament, a parlar d'una de les teves aportacions que crec que va ésser de gran transcendència, sobretot en el moment difícil que vivíem de recuperació de la nostra identitat. Parlo, com no podia ésser de cap altra manera, de la teua relació amb els llibres.

El llibre és un element tan normal, tan quotidià en el nostre món i en aquest temps, que difícilment li donem el protagonisme que es mereix, perquè els llibres són, sense cap mena de dubte, una de les grans conquestes que la humanitat va perseguir des de les coves prehistòriques del quaternari fins al segle XV. La necessitat de deixar constància del seu pas per la terra va portar els humans a una recerca desesperada per inventar el suport idoni que fes possible aquest somni. La nostra espècie ha deixat rastres amb aquesta finalitat sobre les parets de les coves en què vivien, sobre ceràmiques, sobre pells d'animals, sobre les

fulles dels papirs... La recerca d'una base sobre la qual deixar notícia dels fets que històricament s'anaven produint va provocar guerres. La troballa del paper va trigar deu segles a venir de la Xina a Europa. Ara trigaria cinc segons. Amb el paper es podran crear els còdexs, que seran els primers llibres, i que requerran una gran dedicació de temps i coneixements per portar-los a terme. Els frares dels convents més il·lustrats en seran els autors, i els eclesiàstics i les corts reials, els consumidors, entre altres raons perquè eren els únics que sabien llegir. Fins el 1450, que Gutenberg ajunta totes les troballes fetes en aquesta direcció i descobreix la mecànica per fer còpies il·limitades dels textos, l'home no aconsegueix el seu somni. Per cert, fa uns sis o set anys es va votar al Regne Unit trobar la persona que més havia aportat a la història de la nostra civilització i varen decidir que, en aquest rànquing, el primer era Gutenberg. Aquestes dades ja ens donen una pista de la importància que el llibre ha tingut al llarg dels segles. Tanta, que fins als nostres dies en què les noves tecnologies ens permeten utilitzar altres suports, allò que no és en els llibres senzillament no existeix. El llibre no solament aconsegueix deixar testimoni dels fets i pensaments, sinó que, a més, permet l'inici d'una alfabetització massiva de la societat.

Les petites històries de les petites comunitats conformen la gran història de la humanitat. També els llibres que s'estampen en les petites ciutats com la nostra ajuden d'una manera definitiva a crear la gran biblioteca universal. L'organigrama humà que dona vida al llibre bàsicament se sustenta en dos eixos essencials, sine qua non: l'autor i el lector. No neix un llibre sense autor i no viu un llibre sense lector. Però la tradició i la bona praxi marquen que hi hagi uns elements intermedis entre l'autor i el lector. Diríem que, partint del text inicial, és quasi imprescindible la intervenció del

corrector ortogràfic o d'estil, si escau. També mereix menció el dissenyador o l'il·lustrador. I més en el nostre temps en què el disseny forma part insubstituïble de qualsevol feina gràfica. Llavors hi ha una altra figura imprescindible que desenvolupa una feina essencial: l'editor. I tot seguit venen els estampadors, avui cada dia amb tècniques més diversificades, els enquadernadors, els distribuïdors, els llibreters i, finalment, el lector comprador. En la societat olotina, abans de la guerra, en època de la República, vàrem viure una autèntica edat d'or de la nostra cultura: els Garganta, Pla i Coral, Antoni Dot, Mir Mas de Xexàs, Danés, Francesc Vidal, Àngel Blanc, Gascón, Vayreda... i molts d'altres que podríem afegir a la llista conformaren una generació d'intel·lectuals, alguns dels quals transcendiren els límits de la comarca, més enllà del Llierca i del Gurn, i assoliren un merescut lloc en el panorama cultural de la nostra nació. Doncs la majoria dels llibres editats a Olot en aquells moments ho foren per gestió personal dels seus autors o per mecenatge de les institucions. La figura de l'editor no apareix en la nostra ciutat ni abans de la guerra ni en la postguerra. Quan arriba l'hora dramàtica de la sublevació feixista, que provoca la cruel guerra d'insurrecció del 36, molts o gairebé tots aquells escriptors hagueren d'agafar el camí de l'exili. Els qui es quedaren aquí foren molt controlats i silenciats. No cal que recordem ara l'exemple del Dr. Danés, que és a la memòria col·lectiva des de fa anys. I com passa sempre, de les aules de les files de l'extrema dreta difícilment han sortit enlloc gaires autors. Per tant, l'edició de llibres durant els primers anys del franquisme es limita quasi a les edicions municipals i les que pagava, distribuïa i recollia el bon amic Joan Casulà, un precursor amateur de l'editor. Es dona el fet remarcat en la història de la recuperació de les edicions en català que el tercer llibre editat en aquesta llengua, després de la guerra a tot Catalunya, pertany a la col·lecció Biblioteca Olotina. I era un recull de textos antics dedicats a la Mare de Déu, perquè era impossible editar textos nous.

I fem un salt en el temps i ens situem als anys després de la mort d'en Francisco. Dels anys quaranta fins als setanta, ens arribaven estudiants universitaris amb carreres com enginyeria, arquitectura, medicina, dret... totalment analfabets en la seva llengua. De la llengua que parlaven els seus pares, avis i germans. Encara segur que molts dels qui som aquí recordem la sorpresa i la rara sensació que vàrem experimentar el dia que escoltàrem per primer cop que Puyal radiava un partit de futbol en català. Potser ni ho enteníem. El meu camí particular de desacord amb la religió comença immediatament després dels meus anys d'estudiant. Onze anys en un col·legi d'*hermanos* de la Salle i onze anys durant els quals em volien fer creure que la meua llengua materna era una forma dialectal de la gran llengua de l'imperi. Vaig pensar que si aquells religiosos es dedicaven a enganyar així els infants de poca edat, en una cosa tan evident, no mereixien cap crèdit en cap altra història. En aquells anys molta gent era incapaç de llegir o escriure correctament en català. Molts manifestaven la mandra que els feia llegir en aquesta llengua perquè potser necessitaven el diccionari moltes vegades. Estàvem acostumats a fer-ho en la dels nostres veïns. Qui els parla, amb 30 anys, va haver d'anar a classes, quasi sedicioses i mig amagades, amb el recordat senyor Marçal Casanovas per, amb aquesta edat, aprendre a escriure correctament el català. Molta gent no comprava llibres escrits en la seva llengua perquè, a més a més, eren més cars pel fet de tenir una àrea de divulgació més limitada. No era de cap manera un moment fàcil per editar llibres en català. I a aquesta dificultat evident hi calia afegir que el nombre de possibles lectors ja se suposa que tenia un cercle encara més reduït geogràficament, perquè tenien la Garrotxa com a subjecte únic. Res feia preveure que algú emprengués la tasca de formalitzar una editorial amb aquestes perspectives. I llavors vares aparèixer tu, amb un atreviment que ara, amb el pas del temps, fa que cada vegada la teua iniciativa prengui més dimensió i reconeixement.

Primer vares introduir la figura de l'editor, nova a Olot, després ens vares enriquir la bibliografia amb obres que abasten des de la nostra història, els nostres costums i tradicions, a la fauna i flora, els habitants, etc. Avui tenim ja més persones relacionades amb la tasca d'algunes editorials, però en aquell moment vas ésser la pionera. I això mereix un reconeixement. Llibres com *Escrits de Berga i Boix*, *Quin àpat!*, *Els ocells*, *Els mamífers de la Garrotxa*, *La meua Garrotxa*, *Els morts per la guerra civil a la Garrotxa*, *El Ball Pla d'Olot...* ens permeten, avui, recordar amics ja desapareguts con l'Agustí, en Mel, en Pujiula, en Ramon Llongarriu, l'Alexandre Cuéllar... i són una aportació d'un temps i d'un país amb què aquesta comarca comptarà per sempre més.

Arribats fins aquí, m'agradaria fer un breu parèntesi per recordar una persona que va estar al teu costat en aquesta aventura i que ens va deixar quan no tocava. Vull tenir unes paraules per a la Teresa Planagumà, a qui molts dèiem *Tresona* perquè l'estimàvem. Quan vàrem canviar la dictadura d'en Francisco pels Borbons, a Olot hi havia tres o quatre persones a qui podíem confiar els nostres incipients textos en català per tal que te'ls corregissin i els passessin a un llençatge correcte. La majoria de la gent que escrivíem a la premsa local omplíem els papers de castellanismes, barbarismes i frases malgirbades. Llavors és quan va agafar protagonisme la figura de la filòloga olotina Teresa Planagumà. La seva generositat, paciència i el domini que tenia de la nostra llengua van ésser el far que ens va ajudar, a molts de nosaltres, a no estavellar-nos contra els penya-segats de la ignorància. Vares tenir l'encert d'ajuntar-te amb ella i estic segur que juntes vàreu fer el camí molt més agradable. Segurament hi ha altres persones que caldria anomenar ara i aquí, com dissenyadors i altres impagables col·laboradors, però no voldria deixar-me'n cap, i valgui la figura de la nostra enyorada amiga *Tresona* com a resum d'agraïment per a tothom.

Carme, la vostra presència aquells incipients anys vuitanta va ésser una alenada d'aire fresc, especialment per a una àrea, la del llibre garrotxí, i estic convençut que només per això tens més que merescuda aquesta ala que avui el nostre alcalde t'ha penjat al vestit. Però, encara recordant aquella època, crec que dins la teva tasca hi ha un altre aspecte que cal ressaltar. I és que mirant la llista d'aquells llibres relacionats amb la nostra Garrotxa, penso en aquell ministre del govern de Madrid, confirmant l'alt grau d'intel·ligència de què fan gala gairebé tots els il·lustres representants carpetovetònics, que va posar en dubte que la nostra llengua fos apta per ensenyar a les escoles. Un ministre de Cultura que assegurava que no era possible ensenyar ciències exactes, química i física en el nostre limitadíssim dialecte. En moments com els que vivíem es corria el perill evident de cometre dos errors, que sempre van contra la cultura i en aquest cas contra la llengua. El primer, que acceptéssim els barbarismes i espanyolismes que ens havien inculcat i continuéssim malmetent el català. El segon, que deixéssim la llengua en mans dels academicistes que ens omplien la parla d'arcaïsmes per convertir-la en una llengua morta. Que ens quedéssim amb el catalanesc en lloc del català. Per evitar els dos errors calia, de totes totes, utilitzar la nostra llengua en tots els àmbits, els acadèmics i els quotidians. No ens podíem quedar amb un català apte només per a recerques d'arxius, acadèmic i literari per a poetes i filòsofs, com s'havia pretès en temps de la dictadura. Calia treure aquesta llengua de l'acadèmia i posar-la al servei del poble, que és la manera com una llengua viu, creix i és útil. Calia fer cançons, contes per a mainada, acudits, còmics, utilitzar les paraules de cada dia... Al maig del seixanta-vuit, a París deien que sota les llambordes hi havia el mar. Nosaltres sota els *adoquins* hi teníem les llambordes. Sota les *aceres*, les voreres, i els *adiós* eren els adeus. I l'Editorial de Batet, que més tard seria Llibres de Batet, va saber donar cabuda en el si de les seves publicacions llibres escrits amb les paraules de cada

dia per recuperar el llenguatge de cada dia. Fins i tot un llibre de contingut eròtic. Soc conscient que molta gent –en aquell temps, la bona gent encara treia el cap pels llocs del poder buscant sobreviure al tsunami que semblava un desembarcament en un port de llibertat on no tindria vida la intolerància- ho va criticar, però penso que la reedició del facsimil del *Llibre del Sant Sobí* del segle XVIII va fer molt per la divulgació i normalització de la nostra llengua. I en aquest camí d'utilitat per recuperar la nostra parla, crec que hi podríem posar una col·lecció que vares fer estampar en la qual uns excursionistes com el senyor Agustí i uns coneixedors de la nostra comarca com en Jordi Pujiula, o uns fotògrafs com en Mel, ens marcaven els camins que porten als pobles i als paisatges que ens envolten. Vàrem saber que la nostra llengua fins i tot servia per explicar com es pot caminar per una comarca, un peu darrere l'altre, per integrar-se i gaudir d'un paisatge singular, senzill, humanitzat, cantat al llarg dels anys per escriptors i poetes amb les nostres paraules.

En aquell moment, Carme, es va produir una segona edat d'or de la nostra cultura. Tu en vares ésser art i part amb la teva editorial, i en Miquel Plana amb els seus llibres de bibliofília i l'editorial Pere Simon, també relacionada amb la teva família, juntament amb les edicions municipals, completaren una producció bibliogràfica de difícil repetició. I el que és més important: tot això va passar en el moment en què era necessari i en l'espai on feia falta.

Carme, en nom dels escriptors, dels editors, dels lectors, dels qui estimem els llibres, dels indrets meravellosos de la nostra comarca que vares donar a conèixer, en nom de la bibliografia de la nostra Garrotxa, de la nostra llengua,

Moltes gràcies.

GLOSSA DE CARME RENEDO

Carme,

La ciutat d'Olot t'ha concedit les Ales a la Cultura 2019 sobretot –però no només- per la teva tasca cultural i la teva feina a través dels projectes editorials que vas liderar.

M'han demanat, també, que faci una petita glossa de la Carme Simon bibliotecària. Ho faig amb ganes i sabent que tot el que pugui dir no et farà justícia.

L'Escola de Bibliotecàries, avui Facultat de Biblioteconomia, va ser creada per la Mancomunitat. Les primeres promocions d'aquella Escola eren dones cultes, de classe mitjana benestant i properes a ambients intel·lectuals. Havien de representar una jerarquia intel·lectual i moral equiparable a la més elevada de la localitat. Havien de ser un referent educatiu i cultural. Una autoritat. La paraula autoritat ve del llatí *autoritas*, i la seva arrel, *augere*, significa *augmentar*, *promoure*, *fer progressar*. Trobo encertadíssima la paraula per referir-me a la bibliotecària Carme Simon.

La biblioteca d'Olot que la Carme va trobar a l'exemple Malagrida era, com la majoria de biblioteques que havien sobreviscut als anys del franquisme, una biblioteca un pèl –o força- inhòspita, desangelada, on llibres i usuaris difícilment podien fer trobades felices perquè molts llibres, la majoria, eren al magatzem i perquè la biblioteca no estava gaire ben nodrida de novetats.

La Carme s'hi va posar a treballar:

El primer sofà que vaig veure en una biblioteca pública catalana, el vaig veure a Olot. La Carme va idear i crear, en una saleta, la primera fonoteca d'accés lliure del país, i hi havia posat també la novel·la. Per què? Perquè creia que en l'espai de la biblioteca, l'usuari s'hi havia de sentir còmode, com a casa. Perquè la biblioteca era un espai ciutadà que les persones

s'havien de sentir seu i on s'havien de poder moure amb desimboltura: parlar els uns amb els altres, fullejar, llegir, rellegir, mirar sants, tocar, remenar, buscar, escoltar música, estudiar, escriure, fer una becaina. Exactament com a casa.

En Toni Mayans ho expressa molt bé a la magnífica glossa que escriu al darrer *Cartipàs*: “Però [i fa referència a la biblioteca de la seva infantesa, no gaire diferent de la que devia trobar la Carme Simon] l'advertència del punt de llibre que semblava un article del codi penal [“Cada dia de retraso devengará una peseta de multa”] i les reiterades admonicions al silenci li donaven un aire antic i tristoï. Carme Simon va transformar la Biblioteca en un espai modern i acollidor”.

I no es va conformar amb canviar-ne l'aspecte o l'ambient. La Carme, ni en la vida professional ni en la personal, no fa mai res de cara a la galeria.

Va ser innovadora en centralitzar el préstec, en escurçar -per fer intel·ligibles- les signatures decimals. Va ser eficaç i eficient en gestionar els recursos per aconseguir una col·lecció equilibrada.

Va ser britànica en presentar mensualment i puntualment les novetats adquirides estimulants l'apetit de lectura i els reflexos condicionats de venir-les a trobar.

Va crear polèmica en ser la primera biblioteca pública catalana que posava a la venda els llibres expurgats de la biblioteca i de fer revertir els guanys en noves obres.

Aquesta mateixa Simon va propiciar que la biblioteca popular d'Olot i la biblioteca municipal –tants i tants anys vivint d'esquena l'una de l'altra- es fusionessin per infantar la Biblioteca Marià Vayreda l'any 1987. Com en Miquel i l'Andreu, la Biblioteca Marià Vayreda

va créixer com un fill més –esplèndida i útil, que és el millor que es pot dir d'una biblioteca- fins que va necessitar un vestit nou, un nou espai.

Amb aquesta idea de biblioteca ciutadana, defensa amb tenacitat, arguments i intel·ligència, va convèncer l'alcalde d'aleshores, Pere Macias, per traslladar la biblioteca al cor de la ciutat, a la seu de l'antic ajuntament.

Però la Carme no en feia prou amb el que havia llegit i amb les idees que havia consolidat al cap, cap que sempre m'ha semblat admirablement ben endreçat. Les va voler contrastar i ampliar amb una escapada a Londres per conèixer com eren les noves biblio-

teques d'un país de forta i llarga tradició en biblioteca pública. El que hi va aprendre ho va abocar en el treball intensíssim amb els arquitectes redactors del projecte: Ramon Artal i Xavier Canosa. El binomi arquitectes-bibliotecària va funcionar i va ser molt enriquidor per a tots els actors. I, de fet, si ara parlem de traslladar la biblioteca d'Olot és perquè durant tots aquests anys, des del 1997, ha estat un model d'èxit. Tant és així que des de la Generalitat i la Diputació no només la posaven de model, sinó que la visitaven sovint amb alcaldes i regidors. La biblioteca d'Olot –sobretot quan en la visita la Carme podia exercir d'amfitriona i explicar la biblioteca i el concepte de servei ciutadà que l'havia inspirada- explicava més

i millor que cap discurs la vigència de l'equipament cultural i educatiu que són les biblioteques públiques en el segle XXI. Si se'm permet la broma, alguna vegada vaig sospesar la possibilitat de clonar la Carme Simon per posar-la al davant dels nous projectes que aquí i allà van anar esquitxant el territori i van anar ordenant una xarxa de biblioteques que maldava per recuperar l'esplendor i l'ambició de la Mancomunitat de diputacions o de la Generalitat republicana. La Carme volia una biblioteca que es pogués copsar tota només d'entrar-hi, que de seguida s'hi veiés tot el que podia oferir i que l'oferta fos a l'abast de la mà. És per això que disposem d'aquest "forat" central on s'aboquen les plantes de la biblioteca com terrasses, i l'escala blanca ens les relliga i ofereix.

[...]

Vaig aprendre moltes coses de la Carme Simon i moltes mentre treballàvem en el projecte de la nova biblioteca. De com les idees es materialitzen en espais, circulacions, però també en mobles i acabats, en teixits o colors. Aquests prestatges d'aquí són un xic massa alts, però com encabir els llibres, si no, en un espai disponible que no és gaire gran? Calia conjugar l'estètica amb l'apropiació que en farien els usuaris. A la biblioteca d'Olot, els espais n'han determinat els usos, els nivells de soroll, les maneres de llegir, escriure i treballar. Hi ha sofàs, butaques, taules per a ús individual, taules per treballar en grup, tauletes baixes... També hi ha un pany de paret amb tela de galliner per mostrar una petita part dels tresors de la biblioteca.

[Ara d'això que feia la Carme se'n diu *empoderar la ciutadania*. Aleshores la paraula no existia, però la Carme Simon ja perseguia l'autonomia de les persones usuàries, i aquesta flexibilitat inèdita i enriquidora. La biblioteca no era només per als lletraferits i erudits: havia de ser per a tothom.]

Hi ha qui parlava, als anys 90, de despesa inne-

cessària, d'obra faraònica. El resultat, emperò, ha estat que la biblioteca no només estava correctament dimensionada, sinó que l'apropiació ciutadana de l'espai, del fons i dels serveis de la biblioteca l'han convertida en un equipament massa petit, segons les lleis de la física, per a tanta energia creadora, per al tràfec ciutadà, la gran col·lecció –en els diversos suports– o el ventall d'activitats de promoció lectora o cultural. Només, a tall d'exemple, la idea i la realització del MOT, un festival que ha estat concebut i gestat per la Carme, un festival amb majúscules, no pot tenir lloc a la biblioteca que seria el seu espai natural.

En inaugurar-se aquest edifici, l'any 1997, també culminava un procés prou més complex i que va passar desapercebut: la Biblioteca Marià Vayreda naixia com a biblioteca de l'Ajuntament d'Olot. Quatre anys abans, la que aleshores va ser la nova llei de biblioteques, imposava el principi de subsidiarietat i passava als municipis la gestió de les biblioteques públiques, reservant a la Generalitat i la Diputació un paper d'impuls i suport. No era només un canvi de nom. Era un [altre] canvi de concepte. La Carme Simon ho va entomar amb reflexió i, en lloc d'acovardir-se o intranquil·litzar-se per les incerteses que es presentaven, va entendre que, ben portat, tots hi guanyaven: els ciutadans per la proximitat i la capacitat d'influència; l'Ajuntament, per incorporar un nou instrument a les seves polítiques de ciutat; la biblioteca perquè trenava la seva acció amb la resta dels serveis de proximitat municipals, i augmentava així, i també, els recursos.

Segur que em deixo coses: la voluntat permanent d'obrir la biblioteca tantes hores setmanals com fos possible; la manera de presentar la col·lecció; la introducció dels centres d'interès com el de Viatges; la feina organitzada i titànica per tenir el fons catalogat, sobretot els patrimonials i especials; la visió que de l'equip de la biblioteca calia treure'n tot el suc, aprofitant els coneixements i habilitats de cadascú més

que acceptar simplement les jerarquies administratives i els perfils que durant dècades resultaven inamovibles... Segur, segur que em deixo coses.

Carme, no vull oblidar-me de manifestar el meu agraïment. Com a companya, moltíssimes gràcies pel mestratge, per la col·laboració de tots aquests anys, per escoltar, qüestionar i, a vegades, rondinar.

Com a amiga, moltíssimes gràcies per la confiança, l'estima i per tants moments d'alegria i riure compartits. No tenen preu.

Segur que em deixo coses i aquesta glossa és, per força, incompleta.

Tant de bo serveixi per posar en relleu i recordar l'autoritat de Carme Simon. L'autoritat en el sentit genuí de l'*autoritas* llatina, de qui fa gran, de qui promou, de qui ha fet progressar la biblioteca i la ciutat d'Olot.

DISCURS DE CARME SIMON

Jo sempre faig la broma que la biblioteca és la filla que no he tingut. Jo he tingut dos nois i em faltava la nena, que és la Biblioteca.

Estic impressionada. Tinc el cor ple d'agraïments. No m'esperava aquest reconeixement. Hauria de donar les gràcies a tanta i tanta gent!: a tots els autors, els amics, els col·laboradors...Voldria esmentar, sobretot, quatre persones.

Primer, vull donar les gràcies al meu pare, en Ricard. Ell ha estat un model i un exemple de com prendre's la vida. Ell em va ensenyar que la vida s'ha de prendre amb responsabilitat i amb alegria.

Després, també voldria donar l'agraïment al meu germà Lluís, una persona a qui dec moltíssim. Ell és el meu mestre. D'ell he après moltíssimes coses, no només culturals, sinó també valors socials i morals. La tercera persona a qui vull mencionar és en Pep Gómez. Ell va ser el meu company sentimental i per-

sonal durant tots aquells anys i va estar amb mi tota l'estona, entusiasmat com jo, esperonant-me, donant-me ànims, prenent iniciatives, gaudint dels bons moments... Sense ell jo no hauria fet el que vaig fer o ho hauria fet d'una manera molt diferent.

La quarta persona que vull mencionar és a la Teresa. Ella era la gran amiga, però en el meu cas també va ser la gran còmplice. Va ser amb qui vaig compartir aquesta complicitat, això que jo en dic *olotinisme*. L'*olotinisme* no se sap si és una afició o si és un vici, però el que és evident és que és un sentiment molt gros.

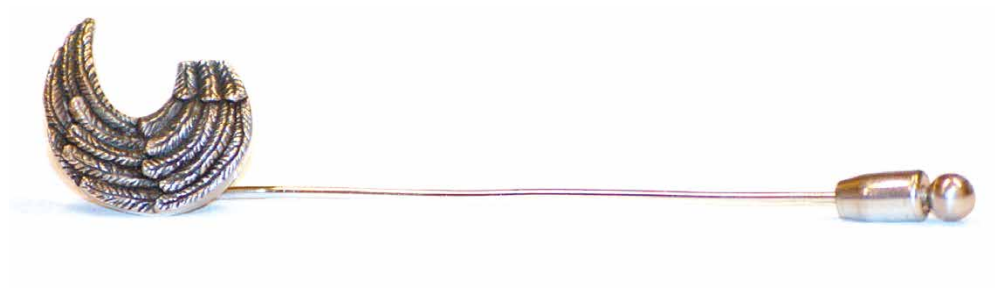
Finalment, us vull agrair, Domènec i Carme, les vostres paraules. També dono les gràcies al senyor alcalde i a l'Ajuntament, perquè realment aquest és un reconeixement molt important per a mi. I a tots vosaltres. Us vull agrair a tots i cadascun dels qui sou aquí que hàgiu vingut. I us ho agraeixo de tot cor, de veritat.

ACTUACIÓ MUSICAL

Miquel Gómez i Torn Torné

Olot **Cultura**
